

Kommunale målsettinger for bestandsutvikling av bever i Trondheim kommune

Bakgrunn

Forskrift med hjemmel i viltloven om forvaltning av bever trådte i kraft 15.05.2017. Formålet med forskriften er å bidra til at forvaltningen av bever skjer i samsvar med forvaltningsmålet i naturmangfoldlovens § 5. Forskriften skal legge til rette for en lokal og bærekraftig forvaltning med nærings- og rekreasjonsmessig nyttiggjøring av viltressursen. Forskriften skal samtidig bidra til å hindre unødige skader og ulemper på andre samfunnsinteresser.

Forskriften setter følgende krav til kommunene:

- Det skal vedtas mål for utviklingen av beverbestandene.
- Beveren skal ha store nok bestander i hele sitt naturlige utbredelsesområde til at den kan overleve på lang sikt.

Det har vært et ønske fra Miljødirektoratet at forvaltningen av bever skal forenkles for jaktrettshaverne. I den nye forskriften om beverjakt er det ikke krav om vald, tellende vannlengde eller fellingstillatelse for å jakte bever slik det var tidligere. Kommunen kan likevel innenfor de områder som åpnes for jakt og fangst fastsette en kvote for uttaket. Kommuner som ønsker beverjakt må i tråd med ny forskrift åpne for jakt på bever, i hele eller deler av kommunen, gjennom lokal forskrift, samt utarbeide kommunale målsettinger for bever. De kommuner som tidligere har åpnet for jakt på bever med hjemmel i gammel forskrift «om forvaltning av hjortevilt og bever», må åpne for beverjakt på nytt med lokal forskrift med hjemmel i den nye forskriften «om forvaltning av bever».

Forvaltningsplanen for bever i tidligere Trondheim kommune ble vedtatt i 2007, og i 2011 ble det åpnet for ordinær jakt på bever gjennom lokal forskrift. I tidligere Klæbu kommune var det ikke åpnet for jakt på bever. På grunn av kommunesammenslåinga må målsettingene revideres i forbindelse med arbeidet med ny forskrift om adgang til jakt på bever. Som del av dette arbeidet ble beverbestanden i nye Trondheim kommune kartlagt i 2020 og 2021.

Kunnskapsgrunnlag

For tidligere Trondheim kommune finnes det gode data på beverbestanden fra tidlig på 2000-tallet. NINA gjennomførte en ny taksering av bever i Trondheim kommune i 2019-20

(før kommunesammenslåingen) ([Halley, D.J. 2021](#)). Tidligere foreligger det en rapport fra Klima- og miljøenheten ved Sesseng m.fl. (2007) som omhandlet kartlegginger over bestanden med forslag til forvaltningstiltak.

Etter kommunesammenslåingen har det blitt gjennomført kartlegginger av beverbestanden i tidligere Klæbu kommune. Kartleggingen ble utført av NINA i 2021-22 ([Halley, D.J. 2023](#)).

Bestander og bestandsstørrelser

Resultatet fra takseringa viser tilsammen fem delbestander:

- Bymarka/ Leinstrandmarka: ni familiegrupper og ett individ (hvorav fem familiegrupper innenfor Leinstrandmarka og Byåsen bygdeallmenning)
- Nidelva: 17 familiegrupper; seks familiegrupper (Trondheim nord) + 11 familiegrupper (Trondheim sør)
- Gaula: to familiegrupper
- Byneset: en familiegruppe
- Langmyran (Brungmarka): En enslig bever eller ei gruppe

Gjennomsnittsstørrelsen til familiegrupper er blitt beregnet til 3,8 i forskjellige litteraturstudier om bever.

Bestandene i kommunen

Bestanden i Bymarka er stort sett stabil i antall familiegrupper selv om det var en betydelig omsetning i territorier mellom 2006 og 2020. Egnede leveområder i Bymarka er fragmentert og mange områder er for små til å ha fast tilhold av en familiegruppe, selv om områdene kan være okkupert på nytt etter noen års fravær etter gjenvekst av vegetasjonen.

Gaula har en permanent bevergruppe ved hovedelva og en bevergruppe i en sidebekk. Denne var ikke kolonisert i 2006. To familiegrupper ser ut til å være den maksimale bestanden for dette begrensede habitatet ved Gaula.

Byneset har en enkelt familiegruppe øverst i Ristbekk-vassdraget. Gruppen er etablert i dammen som oppsto etter raset ved Brenslan gård. Habitatkvaliteten er god og stedet vil sannsynligvis bli okkupert permanent, selv om avstand fra andre bevergrupper kan gjøre det relativt sårbart for tilfeldige hendelser.

Den største bestanden finner vi i Nidelva. Bestanden strekker seg fra Stavne bru og opp til Selbusjøen/ Målsjøen. Det er registrert okkuperte revir i Bjørsjøen, Løken/Løksbekken,

Båthølen/Svebakken, Mosve, Svean, Fosshåggan, Krokan og Fjærem, Nordset, Kvetabekken, øvre og nedre Leirfoss, Kroppan og Stavne. I tillegg til flere familiegrupper i hovedelva finnes det også etablerte revir i sidebekker. Tullbekken, Rassveita og Målsjøen regnes som sidevassdrag til Nidelva. Gamle registreringer viser at Tullbekken har vært bebodd av bever i mange år. Rassveita har også vært bebodd av bever i mange år. Her er det både ferske og gamle tegn på beveraktivitet rundt hele innsjøen.

I Målsjøen har det vært etablert bever siden 1983. Selve beverhytta ligger i Melhus kommune, men størstedelen av innsjøen ligger i Trondheim kommune. Det er naturlig å samarbeide om forvaltninga av denne gruppa med Melhus kommune.

I Brungmarka er det registrert en familiegruppe på Langmyran som virker å være nyetablerte. Brungmarka for øvrig virker ellers å være uten etablert bever.

Potensielle habitater

Det finnes flere vann i Bymarka som kan være gode habitater for bever, men som ennå ikke er kolonisert. Dette gjelder Haukvatnet, Lianvatnet, Kyvatnet, Damvatnet og Kongensåsvatnet. Kvistingen og Herberndammen kan også være egnede lokaliteter. Grunnen til at disse lokalitetene ennå ikke er kolonisert skyldes hindringer i vassdrag (f.eks. kulverter) eller vannskillere. Bever misliker å gå lengre avstander vekk fra vann, og data fra et lignende kupert område vest for Trondheim viser en klar effekt av vannskillene i koloniseringsmønsteret av bever. Også i Klæbu finnes flere lokaliteter som sannsynligvis vil være egnet for kolonisering av bever, både i Selbusjøen, Nordmarka og flere vassdrag i Brungmarka.

Områder uten åpning av beverjakt

Områdene i Nidelva nedenfor Øvre Leirfoss er et hyppig brukt friluftsområde og har større grad av bebyggelse i umiddelbar nærhet. Det åpnes derfor ikke for jakt her.

Innenfor Bymarkseiendommen tilhørende Trondheim kommune er det fra før vedtatt at jakt ikke tillates.

Det er ønskelig å legge til rette for at det kan etableres beverbestander i Brungmarka. Bestanden bør gis muligheter for naturlig utvikling for å se om det på sikt vil bli etablert flere bestander her. Gruppen på Langmyran virker å være nyetablerte. Jonsvatnet og Vikelvvassdraget inngikk ikke i takseringen i 2020 siden det ikke har vært tegn til kolonisering av vassdraget. Likevel ble det i 2022 oppdaget tegn etter bever i Vikelva nord for E6. Våren 2023 var den imidlertid forsvunnet. Det er foreløpig lite spor som

kan si noe om denne var innom området kun for matsanking og eventuelt er etablert et annet sted.

På grunn av risikoen for at bever kan få innvirkning på drikkvannskvaliteten er det vedtatt at det ikke skal tillates etablering av bever innenfor nedslagsfeltet til Jonsvatnet.

Bestandsstørrelser

Med bakgrunn i gjennomsnittsstørrelsen på en familiegruppe (3,8), er bestandsstørrelsene i Trondheim estimert til: Bymarka ca. 34; Nidelva ca. 65, Brungmarka ca. fire, Gaula ca. åtte, og Byneset ca. fire; til sammen ca. 115 dyr. Gitt usikkerhet 20% ~ 92-138 dyr. Det er sannsynligvis også noen få bevere som lever utenfor familiegrupper.

Kartlegging og overvåking

Det legges opp til en rekartlegging og overvåking av bestanden ca. hvert 10. år.

Bestandsmål og forvaltningstiltak gjennom jakt

Mål

Bever er en naturlig tilhørende art i kommunen og skal forvaltes slik at den opprettholder en levedyktig og bærekraftig bestand som gir en berikelse for vannøkosystemene og friluftslivet. Samtidig skal ulemper for landbruksnæring og andre samfunnsinteresser holdes på et lavt nivå.

Forvaltningstiltak gjennom jakt

Kommunen og jaktrettshaverne skal forvalte beveren gjennom jakt slik at det også i fremtiden finnes en bestand som produserer et høstbart overskudd. Skader som følge av beverens aktivitet skal, så langt det lar seg gjøre, løses gjennom ordinær jakt. Jakttrykket bør være høyt der det oppleves økonomiske ulemper og lavt der det oppleves økologisk nytte av beveren og det kan da legges til rette for en større bestand.

Miljødirektoratet anbefaler en familiegruppepestørrelse på fire som tommelfingerregel i fastsetting av kvoter, og et jaktuttak på 10-20 prosent av vårbestanden er ansett som bærekraftig ([Veileder: Bever : Fastsette bestandsmål og regulere kolonier](#), Miljødirektoratet 2019). For å unngå bestandsreduksjon bør uttaket ligge noe under ett individ per koloni.

Av den totale bestanden i Trondheim kan årlig bærekraftig uttak ligge på 11-23 bevere, i henhold til retningslinjene fra Miljødirektoratet.

Årlig uttak i tidligere Trondheim kommune har ligget på mellom null og fire dyr. Det er usikkert hvor mange felte dyr det har vært i Klæbu. Bestanden synes å være stabil i de områdene der bever er etablert.

Det er ønskelig å legge til rette for at det kan etableres beverbestander i Brungmarka. Bestanden bør gis muligheter for naturlig utvikling for å se om det på sikt vil bli etablert flere bestander her. Gruppen på Langmyran virker å være nyetablerte.

Fastsetting av kvoter, praktiske regler for jaktutøvelse, og rutiner for rapportering vil utarbeides av Klima- og miljøheten, Trondheim kommune. Kvoter vil evalueres årlig.

Kunnskapsgrunnlag:

NINA Rapport 1998 “Taksering av bever i nordre del av Trondheim kommune. Bestandshistorie og bestanden i 2020” ([Halley, D.J. 2021](#))

NINA Rapport 2239 “Taksering av bever i sørlige del av Trondheim kommune 2021-22” ([Halley, D.J. 2023](#))

[Faktaark bever](#)

[Beverplan - Forvaltning av bever i Trondheim kommune, Sesseng m fl 2007](#)